IV.

Prognosen aus Sonnen- und Mondfarbe,

Erklärung verschiedener Lufterscheinungen.

(Vers 3102—3202.)

---

1. *Περὶ διαφόρων ὁράσεων τοῦ Ἡλίου.*

Λέξομεν δὲ καὶ σχήματα, πρὸς δὲ καὶ τὰς ὁράσεις
αὐτοῦ τοῦ ἀνατέλλοντος εἰς ἕω τε καὶ δύσεις·
καὶ καθαρὸς καὶ εὐσταθὴς καὶ παχύτητος ἄνευ
ἀνίσχων καὶ δυόμενος, εὔδιον τοῦτο πέλει.
ποικίλον καὶ ὑπόπυρρον τὸν κύκλον περιέχων
ἢ καὶ ἀκτῖνας ἐρυθρὰς οὗτος προαποπέμπων
ὡς ἐφ᾽ αὐτὸν κυκλούμενος πέριξ ἐκτὸς τοῦ κύκλου
εἴτε καὶ τὰ λεγόμενα παρήλια τὰ νέφη,
ἔχων δὲ σχήματα νεφῶν ὑπόκιρρα τὸ χρῶμα
καὶ τὰς ἀκτῖνας ἔξωθεν μακρὰς προανατείνων
ἀνέμων σφοδρῶν ἔνεστιν δηλωτικὸς τῷ τότε,
μέλας δὲ ἢ ὑπόχλωρος ἀνατέλλων καὶ δύνων
ἴσως ἔχων καὶ σύννεφον ἢ παρήλια νέφη.
ἀκτῖνας ὑποχλώρους τε ἢ μέλανας ἐπέχων
χειμώνων καὶ τῶν ὑετῶν μηνυτὴς ἐντυγχάνει.

3103—61 BP (V); B f. 87ᵛ im Anschluss an 3413, I. Kap.; P f. 98ᵛ—99ʳ (hier allein der Titel bei Vers 3402 mit dem Zusatz *ἀληθὲς κέντρου;* V enthielt das Kap. *(ρπη')*, nach der Notiz im Index f. 27ᵛ, wo Vers 3103 auch steht (als Titel); im Codex V selbst aber fiel das Kap. *ρπη'* aus (*λίπουν ε'* f. 334ᵛ, vgl. Vers 3907) bis *πονηρῶν* 3123. Am Rand bemerkt P: *ταῦτα δέ εἰσιν διὰ στίχου· ὅμοιον ἡλίου.* 3104 *ἑώαν τε καὶ δύσιν* B ‖ 05 *ὁ ἥλιος ἀνίσχων καὶ δυόμενος εἰ καθαρὸς μὲν καὶ εὐσταθὴς καὶ χωρὶς παχύτητος κύκλοι γενόμενοι γύρωθεν ἡλίου καὶ ἀστέρες ἐν ἡμέρᾳ* (? gekürzt wie 3144 und 3145 *σα.*) *φαινόμενοι ἥλιος* P | *καθαρὰ* B | *παχυτῆτος* B ‖ 06 *εὔδιο* B ‖ 08 *ἐρυθροὺς* P ‖ 09 *ὡς ὑφ᾽ αὐτὸν* B wie Handschr. D des Lyd.: *ἔφος αυτον* P | *πέριξ* und *τοῦ* fehlen P ‖ 10 und 15 *παράλια* P ‖ 12 *ἀκτίνα* P | *μικρὰς προς αποτείνων* P ‖ 14 *ἢ* B: *καὶ* P ‖ 16 *ὑποχλώρου* P | *μέλανας ἐπέχων* B: *μέλαινας ὑπέχων* P ‖ 17 *χειμῶνα* P | *μηνοτὴς* B | *ἐντυγχάνων* P ‖

3103—17 aus Lyd. 22,3—23,5 vgl. Stud. 19—20; Urquelle Ptol. tetr. II, 12 *περὶ τῆς τῶν μετεώρων σημειώσεως.* Den Vers 3118 zitiert der Katalog der Biblioth. Bodleiana, Oxford 1853, I, 333, sowie Henricus Stephanus, Thes. Gr. L. VI, 1016 unter *Πετοσίρις*: ubi alius codex (B!) *Κ<αμπέστριος> γράψας ἐκ Πετοσήρους,* quod *Πετοσίριος* scribendum erat; vgl. auch Boll. 372 ff. ‖

Ὁ δ' ἐκ Ῥώμης Καμπέστριος   γράψας ἐκ Πετοσίρους·
ὅταν ἀνίσχων Ἥλιος   ἀργυρώδης κἂν ὅλως
ἢ ἀμβλυόχρους ὀλίγον   ὑπομένων ὁρᾶσθαι,
πολέμους τε καὶ συμφοράς,   διχονοίας, θορύβους
στάσεις ἀνδρῶν ἐνδόξων τε   καὶ βασιλέων θρήνους
καὶ συκοφάντας, πονηρῶν   εὐτυχήματα τότε
καὶ λογικῶν καὶ εὐσεβῶν   ὕβρεις καὶ ἀτιμίας
καὶ πατραλοίας τοὺς υἱούς,   σπάνιν τῶν ἀναγκαίων.
αὐτὴ δ' ἡ πτῶσις γίνεται   κατὰ τὸ κλίμα λέγω,
ἔνθα συμβῇ παθητικῶς   τάδε τοῦ Σελασφόρου.
εἰ δὲ πρὸς ἀντιδίσκωσιν   ὁ Ἥλιος ἐκλείπει,
μόνοις ἐπιμαντεύεται   κακὰ τοῖς βασιλεῦσιν.
εἰ δ' ἐξ ὑγρότητος πολλῆς   καὶ ἀναδιδομένης
παχυνθῇ τὸ κατάστημα   τὸ τοῦ ἀέρος ὅλως,
ἀμαυρωθῇ δ' ὁ Ἥλιος,   καρπῶν φθορὰν σημαίνει
ἐξ ἀωρίας, σάλους τε   βαρεῖς ἐπὶ Εὐρώπης,
πολέμων τὴν ἐπίδειξιν   γινομένων ἑσπέρας
καὶ τυραννίδος ἔκπτωσιν,   ἐν ταῖς λοιπαῖς δὲ χώραις,
ὁπόσαις ἔχουσιν ὑγρὰν   τὴν σύμμιξιν ἐκ γαίας,
ταῦτα πάνυ τε βλαπτικὰ   σημαίνει κατὰ ταύτας
Ἰνδίαν τε καὶ τῶν Περσῶν   ὡς ξηροτάτας οὔσας.
Ἡλίου προσανίσχοντος   οὐ συμβήσεται τοῦτο.
τοῦτο δὲ πάλιν γέγονεν   ἐπὶ Βελισαρίου,
γενομένης δ' ἐκλείψεως   αὖθις ἐν τῷ τριγώνῳ
τοῦ Κριοῦ καὶ τοῦ Λέοντος,   ἀλλὰ καὶ τοῦ Τοξότου
ἀνάγκην τὴν ἀπάσθαλον   περὶ τὴν βασιλείαν.
εἰ δὲ τοῦτο συμβήσεται   γενέσθαι πρὸς ἑσπέραν,

BV: 3118 *καπέστριος* P wie 3392 | *πετοσίρου* P || 19 *ὅλως* B (*ὁ λόγος* Wachsmuth im Lyd.) || 20 *ὀλίγους οὗτος ὑποσημαίνων* B (*οὐχ* (!) *ὀλίγους οὗτος ὑπ.* Wachsmuth): *ὀλίγον ὑπομένων ὁρᾶσθαι* P || 22 *θρόνους* B: *θρήνει* P (*θρήνους* liest und *θρόνους* bessert Wachsmut nach B) || 23 *συκοφάντας πονηροὺς καὶ ἀτυχήματά γε* B: *συκοφάντων πονηρῶν ἀτυχέστατα τότε* P; V setzt hier ein, f. 335[r] oben nach einer Lücke von 5 leeren Zeilen (nach Kap. *ρκς'* *τοὺς δὲ συνδέσμους . . . τελέσει*, Vers 3907) mit *πονηρῶν εὐτυχήματα τότε* || 24 *λογισμῶν* P | *ἀτιμίαι* PV || 26 *αὕτη* B | *κάτω* B: *λέγω* PV || 28 *δὲ καὶ πρὸς ἀντίδωσιν* B | *ἐκλ. . π.* ? V || 31 *ἀστέρος* V || 32 *ἀμαυρωθεὶς* PV || 33 *εὐρώπην* P: *εὐρώπ.* V || 34 *ἐπίμιξιν* BP | *ἑσπέραις* B || 35 *ἔκπλυσιν* B | *ἐν — δὲ* P: *καὶ — δὲ* V: *ἐν — οὖν* B || 37 *πάνυ τε* V: *πάνυ* P: *τάγέρει* B || 38 *ἰδίαν* BPV | *ξηροτάτην οὖσαν* P || 39 *τοῦτο* PV: *τότε* B || 40 *τούτοις* PV | *γέγονεν* P: *λέγομεν* BV || 41 *γενομένης* BV: *γέγονεν* P | *ἐν τῷ τριγώνῳ* PV: *μὲν ἐν τῇ γ'* drüber *η* B || 43 *ἀνάγκη* P | *τὸν βασιλέων* P: *τὸν βασιλέα* V || 44 *συμβ. γ. πρὸς ἡμέραν* V: *συμβ. γ. τὴν ἡμέραν* (*σ* gekürzt vgl. 3388) P: *γενήσεσθαι πρὸς ἡμέραν συμβαίη* B ||

3118—25 vgl. Cramer Anecdota Oxon. III, 404 und Lyd. 23 Anm., wo diese 8 Verse für Prosa abgedruckt sind. Bis 3140 geht die Nachahmung von Lyd. 24,5—25,19; von 3103—3750 hat Kam. ununterbrochen nach Lyd. gearbeitet. || 3118 ergänze *λέγει* aus Lydus. || 3141—43 aus Lyd. 19, 13—16 || 3144—49 aus Lyd. 21, 6—10 (*ἐφαν — ἑσπέραν* mit Lyd.) ||

τοῦτ' ἔστι πρὸς τὸν Ἥλιον, πρὸς δὲ καὶ τὴν ἑσπέραν,
ἐν τῇ Σελήνῃ λέγω δὴ νυκτερινῇ γὰρ οὔσῃ,
δῆλα ταῦτα γενήσονται κακῶς ὑφηγηθέντα.
τὸν Ἥλιον γὰρ πάντοτε ἀνίσχειν ἐξ Ἀσίας,
ἐκ δὲ Εὐρώπης Μήνην τε δῆλον τοῦτον τυγχάνειν.
ὅταν δ' ἔκλειψις γένηται ἐξ ἑνὸς τῶν φωστήρων
ἐν ζῳδίῳ τῷ Λέοντι βασιλικῷ γὰρ ὄντι
καὶ τοῖς φωστῆρσιν τοῖς δυσὶν κἀκείνοις βασιλείοις,
κάκωσιν ἄπειρον δηλοῖ πάντως τοῖς βασιλεῦσι
καὶ Νεῖλον ἀποστρέφεσθαι τῆς τε εὐδαιμονίας,
ὥστε εἰκότως πρόνοιαν τοῦ κτίστου μὲν θαυμάζειν,
ὡς ὁ Μωσῆς ἐνέγραψεν ἐν παλαιᾷ τῇ βίβλῳ·
„Καὶ τοὺς ἀστέρας ἔταξεν ὁ δεσπότης ἁπάντων,
ἡ τριὰς ἡ ἀμέριστος καὶ ὁ ἄναρχος λόγος,
εἰς τέρατα τῶν χρόνων τε πάντων συνεῖναι τούτους
καὶ τῶν μελλόντων μηνυτὰς γίνεσθαι κελευσθέντας
καὶ εἰς αἰῶνας ἔστησεν ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους.“

2. *Περὶ φαντασιῶν Σελήνης.*

Τῆς δὲ Σελήνης λέξωμεν ἁπάσας φαντασίας·
αὕτη μὲν προσανίσχουσα ἀπὸ νεομηνίας
ἢ πρὸ τριῶν τῆς συνόδου ἢ καὶ τῆς πανσελήνου,
λεπτὴ καὶ ὁλοκάθαρος ὅλως προσφαινομένη
εὐδιεινὸν κατάστημα προδηλοῖ τοῦ ἀέρος·
εἰ δὲ καὶ ἐρυθραίνοιτο πρὸς ὀλίγον τι μέρος
καὶ διαφανὲς τὸ ἀφώτιστον τοῦ κύκλου περιέχει,
ἀνέμων αὕτη πέφυκεν γεννήτρια μεγάλων,
καθ' οὓς ἂν χρόνους μάλιστα τὴν πρόσνευσιν ποιεῖται·
εἰ δὲ παχεῖα καὶ ὠχρά, χειμώνων τε καὶ ὄμβρων

BPV: 45 so V: *πρὸς δὲ καὶ τὴν ἡμέραν* B: *ἀλλὰ καὶ πρὸς ἡμέραν* (*ρ* gekürzt) P ‖ 47 *καθώς* B ‖ 48 *ἥλιον γὰρ* B: *δὲ ἥλιον* P: *γὰρ ἥλιον* V | *ἐξ ἀσίας* B (fehlt PV) ‖ 49 so B | *ἐξ εὐρώπης* P: *ἐκ δε βρώπ.* V | *τοῦτο δῆλον* V ‖ 50 *γένηται* fehlt P; *δ' ἐκλίψ ς γίνονται* V ‖ 51 *ἐν τῶ ζωδίω* B | *γὰρ* V: *δὲ* P: *περ* B ‖ 52 *καὶ* BP: *ἐν* P | *ἀστῆρσιν* BV ‖ 54 *τῆς τε* B: *τὸν τῆς* P: *τὸ τῆς* V ‖ 55 *εἰκότως* fehlt P | *ὥστε θαυμάζειν οἰκοῦντας τὴν πρόνοιαν τ. κτ.* V ‖ 56 *ἀνέγραψεν* BP ‖ 59 *τούτων* PV ‖ 60 *κελευτάς* P: *κελευσθέντος* V ‖ 61 *ἄχρι* P ‖ In P und V schliesst das folgende an, in B 3402—4, 3407—13 (in Stud. 9 nachzutragen), dann erst 3162—3202.

3162—3202 BPV; in B obiger Titel und *σημείωσαι* am Rand; *καὶ τὰ περὶ τῆς σελήνης* P; im V *ρπθ'* f. 335r—v ohne Titel, im Index des V f. 27 Vers 3162 als Titel. ‖ 63 *προσανίσχουσαν* P ‖ 64 *ἡ* fehlt P | *τριῶν συνόδου τε* BP | *τη π☾ω* V ‖ 66 *πρόδηλον* P ‖ 67 *ἐρυθραρύητο* PV | *τι μέρος* P: *μετρίως* B: *μετρ* drüber *ος* V ‖ 68 *τὸ* fehlt B ‖ 70 *πρόνευσιν* PV ‖ 71 *ὄβρον* V ‖

3150—55 aus Lyd. 19, 17—20, 3 ‖ 3156—61 aus Septuaginta genes. I, 14 (ed. Swete, Cambridge 1895), vgl. Stud. 36.

3162—78 = Stud. 54, aus Lyd. 26, 1—27, 4, vgl. Stud. 30 (Urquelle Ptol. tetr. II, 11 fol. 25v—26v).

δηλωτικὴ σημαντικὴ   τῶν τοιούτων ὑπάρχει·
εἰ δέ γε γύρωθεν ἅλως   σχημάτων διαφόρων,
εἰ μὲν γὰρ μία πέφυκε   καθαρά τε ἠρέμα,
εὐδιεινὸν κατάστημα.   καὶ αὕτη προμηνύει·
εἰ δὲ δύο καὶ πλείονες,   χειμῶνα προδηλοῦσιν.
εἰ μὲν ὦσιν ὑπόκιρροι,   γίνεσθαι δι᾽ ἀνέμων,
εἰ δ᾽ ἀχλυώδεις καὶ παχεῖς,   ἐκ νιφετῶν σημαίνει.
Ἐν ἀέρι δὲ γίνονται   σημεῖα κατὰ φάσιν
ἶρις καὶ ῥάβδος καὶ ἅλως   καὶ σέλας τὸ πυρφλέγον.
αἱ μέν εἰσι κατ᾽ ἔμφασιν   αἱ ἴριδες καὶ ῥάβδοι,
οἱ δὲ καὶ καθ᾽ ὑπόστασιν   σελάδες καὶ κομῆται.
ἶρις μέν ἐστιν ἔμφασις   Ἡλίου καὶ Σελήνης
τμήματος ἐν νεφίῳ τε   καὶ συνεχεῖ τῇ φάσει
ὡς ἐκ κατόπτρου πανταχοῦ   ὄντος θεωρουμένη
πρὸς κύκλου περιφέρειαν   τῶν μεγάλων φωστήρων·
ἡ ῥάβδος ἐστὶν ἴριδος   ἔμφασις τῇ εὐθείᾳ,
ἅλως δὲ πάλιν λέγεται   ἔμφασις τοῦ ἀέρος,
λαμπρότητι περίχυτος   ἴριδος διαφέρει·
ἡ μὲν γὰρ ἶρις φαίνεται   ἐναντίον Ἡλίου
καὶ τῆς Σελήνης ἐκ παντὸς   ἀποτελοῦσα φάσιν,
ἡ δὲ ἅλως ἐγκύκλιος   ἔγκειται πρὸς ἀστέρα.
ἔστι δὲ σέλας ἔξαψις   τοῦ πυρὸς ἐν ἀέρι·
τῶν δὲ σελῶν τὰ σχήματα   δύο εἰσὶ τῇ φύσει,
τὰ μὲν ἐξακοντίζεται,   τὰ δὲ τούτων στηρίζει.
ὃ γὰρ ἐξακοντίζεται,   πυρὸς παρατριφθέντος
οὕτως ἐξ ἀθροότητος   φαινομένου ταχέως
φαντασίαν ἐμφαίνοντος   μήκους διὰ τὸ τάχος.
τὸ δ᾽ ἐπιστηριζόμενον   πρὸς πλείονα τὴν φάσιν
προμήκη ἔχει ἔκτασιν   καὶ χωρὶς τοῦ ἀθρόου.
τοῦτο δὲ καὶ παρείκασται   καθάπερ ἄστρου φύσιν,
πλατυνομένη θάτερον   κομήτης προσκαλεῖται.

BPV: 3173 εἰ δέ γε V: ἔστι δὲ B: εἰδ᾽ ἔστω P | ἀλῶς B: ἀλλ᾽ ὡς V || 74 εἰ μὲν γὰρ B: καὶ ἡ μὲν P: καλὴ μὲν V || 75 καὶ αὕτη PV: αὐτότε B || 76 χειμῶαν P || 78 ἀχλώδεις B: ἀχλυώδη V || 79 ἐν δὲ ἀέρι B | φύσιν B || 80 ῥάβδες V | ἀλῶς B: ἀλλῶς P: ἀλλ᾽ V | πύρφλέγων so PV (vgl. 1909) || 81 ἃ μέν B || 82 οἱ δὲ καὶ] εἰ δὲ καὶ PV: τὰ δέ γε B | κομ. τ. V || 83 ἔμφασις fehlt P | καὶ PV: ἡ B || 84 τμήματα PV | ἐννεφίοις BV: ἐνφύονται P | φαύσῃ B || 85 ἐν κατόπτρῳ B | οὕτως B || 86 περιφέρειαν im P gekürzt durch ̇) | μεγάλων fehlt P || 87 ἐστὶν fehlt P | τῇ εὐθείᾳ PV: μὲν ἡλίου B || 88 ἀλῶς δὲ λέγετ᾽ ἔμφασις πάλιν μὲν τοῦ ἀέρος B | ἄλλως V | ἔμφασις ἀέρος τοῦ ἡλίου P || 89 λαμπροτάτη B: λαμπρότατος P: λαμπρότι. V | περὶ τοίχος PV || 91 ἀποτελοῦντας φάσεις P | φαῦσιν B || 92 δ᾽ P | ἀλῶς BV || 96 παρατυφθέντος B || 97 οὗτος PV | ἀθροότηταν P: ἀθροότι. V || 98 καὶ φ. B || 99 πλείων P || 3200 πρὸς μήκει P | ἔκτασιν χωρὶς φορᾶς ἀθρόον B || 01 ῥύσις B || 02 θάτερον BV: πρότερον P | κομήτην B || Im B folgt darauf Vers 2002 ff., im P das folgende Kometenkapitel 3203 ff., im V ϙϛ′ = Vers 1725 ff.

3179—3202 vgl. Lyd. 27, 14—28, 1 und 34, 3—7 (ziemlich frei bearbeitet) || 3172 vgl. 2333 a. 2342 a.